

Poniżej podajemy nowe stanowiska *C. rotundicollis*:

- Pobrzeże Bałtyku: Darłówko ad Darłowo (WA83), 6–10 VIII 2007 – 1 ex., leg. M. PRZEWOŹNY et A. PRZEWOŹNA; Trzęsacz (VV99), 24 VII 1990 – 1 ex., leg. L. BOROWIEC; leśnictwo Lubiatowo, oddz. 363 (Nadl. Manowo, RDLP Szczecinek) (WA80), 17 V 2008 – 1 ex., 5 VI 2008 – 3 exx., leg. D. NOWOSAD.
- Pojezierze Pomorskie: leśnictwo Osiek, oddz. 289c (Nadl. Strzebielino, RDLP Gdańsk) (XA94), 3 VII 2009 – 1 ex., 4 IX 2009 – 7 exx., 18 IX 2009 – 5 exx., leg. L. KOSZUTOWSKA; leśnictwo Zaścianek (Nadl. Leśny Dwór, RDLP Szczecinek) (XA42), 18 IX 2009 – 2 exx., leg. G. JANIĄK-GARBOWSKA; Czaplinek (WV83), 21 VIII 2009 – 2 exx., leg. M. STACHOWIAK.
- Nizina Wielkopolsko-Kujawska: leśnictwo Stary Dworek (nadl. Skwierzyna, RDLP Szczecin) (WU22), 16 VI 2009, 1 ex., leg. A. RYŚ; leśnictwo Skwierzyna (Nadl. Skwierzyna, RDLP Szczecin) (WU22), 9 IX 2009 – 2 exx., leg. P. BĘBAS; leśnictwo Przeborowo, oddz. 91d (Nadl. Smolarz, RDLP Szczecin) (WU45), 16 VII 2009 – 1 ex., 4 IX 2009 – 3 exx., leg. T. KLOC.

Na podstawie dostępnych informacji można wnioskować, że przez teren Polski przebiega wschodnia granica zasięgu *C. rotundicollis*, która w północnej części kraju jest zgodna z biegiem rzeki Wisły. Preferowanym przez ten gatunek typem środowisk zdają się być dość silnie prześwietlone lasy, szczególnie łąkowe.

Materiały dowodowe przechowywane są w zbiorach autorów oraz Zakładu Bioróżnorodności i Taksonomii Ewolucyjnej Uniwersytetu Wrocławskiego.

Marek PRZEWOŹNY, Wydz. Biologii UAM, Zakł. Zool. Syst., Poznań
Mieczysław STACHOWIAK, Kat. Kształt. i Ochr. Środ. UTP, Bydgoszcz

503. Nowe stanowiska *Deronectes latus* (STEPHENS, 1829) i *Oreodytes sanmarkii* (C. R. SAHLBERG, 1826) (Coleoptera: Dytiscidae) w północnej Polsce

New localities of *Deronectes latus* (STEPHENS, 1829) and *Oreodytes sanmarkii* (C. R. SAHLBERG, 1826) (Coleoptera: Dytiscidae) in northern Poland

KEY WORDS: Coleoptera, Dytiscidae, *Deronectes latus*, *Oreodytes sanmarkii*, new records, the Pomeranian Lake District, the Baltic Coast, N Poland.

Oba omawiane gatunki pływaków należą do rzadko spotykanych w Polsce. Na niżu polskim każdy z nich znany jest z zaledwie jednego współczesnego stanowiska. Częściej spotykane są jedynie w górach i na pogórzu. *Deronectes latus* (STEPH.) znany jest z Polski z 13 krain – z nizin współcześnie podany był tylko z Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej (PRZEWOŹNY, LUBECKI 2006: Wiad. entomol., **25**, 3: 157-163). Z pozostałych nizinnych krain nie podawany od prawie 100 lat (BURAKOWSKI i in. 1976: Kat. Fauny Pol., XXIII, **4**: 1-307). *Oreodytes sanmarkii* (SAHLB.) do niedawna znany był tylko z krain górskich i podgórskich, dopiero niedawno wykazano go po raz pierwszy ze stanowiska niżowego na Pobrzeżu Bałtyku (PRZEWOŹNY, BUCZYŃSKI 2005: Wiad. entomol., **24**, 1: 46-47). W Polsce znany obecnie jest z 11 krain (PRZEWOŹNY, LUBECKI 2006: ibid.).

Przy okazji badań nad jętkami rzek Polski północnej, stwierdzono dwa nowe stanowiska *Deronectes latus* i aż pięć stanowisk *Oreodytes sanmarkii*.

Deronectes latus (STEPH.)

- Pojezierze Pomorskie: Lubuń ad Słupsk (UTM: XA32), rzeka Słupia, 21 V 2008 – 2 exx.; Kępice ad Słupsk (XA21), rzeka Wieprza, 23 V 2008 – 1 ex., leg. Z. GEMBARZEWSKA, det. et coll. M. PRZEWOŹNY.

Oreodytes sanmarkii (Sahlb.)

- Pobrzeże Bałtyku: Żelkowo ad Słupsk (XA45), rzeka Łupawa, 26 IV 2008 – 1 ex., leg. Z. GEMBARZEWSKA, det. et coll. M. PRZEWOŹNY.
- Pojezierze Pomorskie: Poganice ad Słupsk (XA53), rzeka Łupawa, 21 V 2008 – 1 ex.; Parchowo ad Bytów (XA71), rzeka Słupia, 26 IV 2008 – 2 exx.; Kępice ad Słupsk (XA21), rzeka Wieprza, 23 V 2008 – 1 ex.; Doble ad Połczyn Zdrój (WV86), rzeka Parseta, 24 V 2008 – 1 ex., leg. Z. GEMBARZEWSKA, det. et coll. M. PRZEWOŹNY.

Charakterystyka stanowisk:

Lubuń, rzeka Słupia – w miejscu pobierania prób rzeka o wysokich stromych brzegach (0,5 m), sztucznie wzniesionych, płynie w płaskiej dolinie. Otoczenie stanowi podmokła łąka. Szerokość koryta 20 m, głębokość maks.: 2 m; podłoże: 100% drobny piasek. Makrofity były reprezentowane przez rodzaje: *Elodea* MICHX, *Batrachium* GRAY, *Berula* KOCH, *Typha* L., szuwar z *Calamagrostis* ADANSON. Prędkość przepływu w środkowej części koryta: 0,395–0,451 m/s; SD=0,044; natlenienie: 9,6 mg/L, 93%; pH 8,08, temperatura: 14,6°C; przewodnictwo elektrolityczne: 307 µS/cm. Próby jakościowe (2 × 1,5h) i ilościowe (dragą Surbera – 3 × 0,1 m²) pobierane były na *Batrachium* i *Elodea*.

Kępice, rzeka Wieprza – próby pobierane były ze stanowiska przy moście, odcinek o regulowanych brzegach. Makrofity były reprezentowane przez rodzaje *Fontinalis* L., *Batrachium* GRAY, *Glyceria* R.BR., *Callitriche* L., *Carex* L. Szerokość koryta: 15 m; głębokość max: 1,5 m; podłoże: 80% – piasek, 20% – żwir. Prędkość przepływu w środkowej części koryta: 0,346–0,320 m/s; SD=0,019; natlenienie: 9,1 mg/L, 88%; pH: 7,87; temperatura: 13,8°C; przewodnictwo elektrolityczne: 291 µS/cm.

Żelkowo, rzeka Łupawa – pobierane były próby jakościowe (2 × 1,5h) i ilościowe dragą Surbera – 3 × 0,1 m²). W miejscu pobierania prób rzeka była uregulowana, lewy brzeg obwałowany bez roślinności, otoczenie zajmowała buczyna. Makrofity: szuwały mannowe *Glyceria* R.BR. Szerokość koryta: 11 m, głębokość maks.: >2 m; podłoże: piaszczyste – 100%. Prędkość przepływu w środkowej części koryta: 0,303–0,322 m/s; SD=0,023; natlenienie: 9,5 mg/L; pH: 8,25; temperatura: 11,2°C; przewodnictwo elektrolityczne: 296 µS/cm.

Poganice, rzeka Łupawa – próby jakościowe (2 × 1,5h) i ilościowe (dragą Surbera – 3 × 0,1 m²) pobierane były w miejscu gdzie brzegi rzeki były płaskie, sztucznie wzniesione. Flora licznie reprezentowana przez: *Callitriche* L., *Batrachium* GRAY, *Potamogeton crispus* L., szuwały *Sparganium* L. Szerokość koryta: 30 m, głębokość maks.: 1 m; podłoże: 50% – żwir, 30% – piasek, 20% – drobne kamienie. Prędkość przepływu w środkowej części koryta: 0,526–0,576 m/s; SD=0,089; natlenienie: 9,2 mg/L, 90%; pH: 7,86; temperatura: 14,9°C; przewodnictwo elektrolityczne: 285 µS/cm.

Parchowo, rzeka Słupia – pobierane były próby jakościowe (2 × 1,5h) i ilościowe (dragą Surbera – 3 × 0,1 m²) na stanowisku przy moście gdzie otoczenie stanowił w całości bór sosnowy. Rzeka o stromych brzegach. Prawie brak makrofitów, jedynie metrowy pas *Elodea* MICHX, do rzeki wkracza zanurzona trawa porastająca brzegi. Szerokość koryta: 20 m, głębokość max: 1,1 m; podłoże: 70% – piasek, 30% – żwir, pojedyncze drobne kamie-

nie. Prędkość przepływu w środkowej części koryta: 0,595–0,508 m/s; SD=0,040; natlenienie: 9,2 mg/L; pH: 8,26; temperatura: 11,2°C; przewodnictwo elektrolityczne: 263 µS/cm. Dobrze, rzeka Parsęta – pobierane były próby jakościowe ($2 \times 1,5h$) i ilościowe (dragą Surbera – $3 \times 0,1 m^2$) w miejscu gdzie meandruje rzeka o stromych brzegach (ok. 1 m wys.), w płaskiej dolinie. Otoczenie stanowią głównie podmokłe łąki, po obu stronach koryta do rzeki wkraczają wierzby *Salix purpurea* L., oraz trzciniki *Calamagrostis* ADANSON. Szerokość koryta: 10 m; głębokość maksymalna: 90 cm; podłoże: 90% – piasek, 10% – żwir. Prędkość przepływu w środkowej części koryta: 0,557–0,516 m/s; SD=0,027; natlenienie: 9,1 mg/L, 84%; pH: 7,92; temperatura: 11,7°C; przewodnictwo elektrolityczne: 360 µS/cm. Okazy zebrano z kęp trzcinika oraz napływek.

Oba te gatunki są reofilami i związane są z czystymi potokami i strumieniami, najczęściej o podłożu piaszczystym i piaszczysto-żwirowym. Wyżej podane stanowiska potwierdzają także szersze rozmieszczenie tych gatunków w rzekach Pomorza i nizinnej Polski. *Oreodytes sanmarkii* jest gatunkiem nowym dla Pojezierza Pomorskiego.

Autorzy dziękują prof. dr hab. Adamowi GŁAZACZOWI za pomoc w zebraniu prób.

Marek PRZEWOŹNY, Zofia GEMBARZEWSKA,
Wydział Biologii UAM, Zakł. Zool Syst., Poznań

504. Nowe stanowiska *Phymatura brevicollis* (KRAATZ, 1856) (Coleoptera: Staphylinidae) w Polsce

New localities of *Phymatura brevicollis* (KRAATZ, 1856) (Coleoptera: Staphylinidae) in Poland

KEY WORDS: Coleoptera, Staphylinidae, *Phymatura brevicollis*, faunistic records, S. Poland.

Phymatura brevicollis (KRAATZ) na całym swoim obszarze występowania – od Europy środkowej po wschodnią Syberię – należy do gatunków rzadko spotykanych. Charakter zamieszkiwanych środowisk oraz lokalizacja stanowisk wskazują na borealno-górski typ rozmieszczenia tego chrząszcza (KÖHLER 2000: Totholzkäfer in Naturwaldzellen des nördlichen Rheinlandes. Landesanstalt für Ökologie, Bodenordnung und Forsten, Landesamt für Agrarordnung NRW, LÖBF-Schriftenreihe, Band 18, Recklinghausen. 351 ss.; BOROWSKI 2001: [W:] Próba szacunkowej waloryzacji lasów Puszczy Białowieskiej metodą zooindykacyjną. Wyd. SGGW, Warszawa: 187-317).

Do lat 80. XX wieku chrząszcza tego na terenie naszego kraju notowano z Sudetów (Wambierzyce koło Polanicy Zdroju), Białowieży, Pienin, Beskidu Zachodniego, okolic Przemyśla oraz ogólnikowo ze Śląska (BURAKOWSKI i in. 1981: Kat. Fauny Pol., XXIII, 8: 1-330). W ostatnich latach omawiany gatunek wykazywano z Babiej Góry, Puszczy Białowieskiej, Karkonoszy i Przedgórza Sudeckiego. Zestawienie danych o ekologii gatunku i rozmieszczeniu w Polsce zamiera praca A. MAZURA (2003: Przyr. Sudetów Zach., 6: 131-136).

Poniżej podano nowe stanowiska *Phymatura brevicollis*:

- Sudety Zachodnie: Góry Izerskie, okolice Stogu Izerskiego (UTM: WS23), Nadleśnictwo Świeradów, oddz. 383a, ok. 1060 m n.p.m., 10 VI 2005 – 1 ex., na owocnikach pniarka obrzeżonego – *Phomitopsis pinicola* (Sw.) P. KARST., na pniu martwego pnia świerkowego, leg., det. et coll. A. MAZUR.